

УДК 316.4.062

Т. Петренко, Н.С.Чернікова

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПОЄДНАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Стаття присвячена дослідженню факторів, які спонукають сучасних студентів до поєднання навчальної та трудової діяльності, з'ясуванню переваг та недобрих подібного вибору.

Ключові слова: студент, трудова діяльність, навчання, ВНЗ, кошти, комунікабельність, самостійність, ринок праці, фах, роботодавець.

Статья посвящена исследованию факторов, которые побуждают современных студентов к сочетанию учебной и трудовой деятельности, выяснению преимуществ и недостатков подобного выбора.

Ключевые слова: студент, трудовая деятельность, учеба, ВУЗ, средства, опыт, коммуникабельность, самостоятельность, рынок труда, профессия, работодатель.

The article is devoted to research of factors that induce modern students to combination of educational and labour activity, finding out of advantages and lacks of similar choice.

Key words: student, labour activity, studies, higher educational establishment, money, experience, communicability, independence, labour-market, profession, employer.

Проблеми поєднання навчання та трудової діяльності студентів є однією з найактуальнішою проблемою сучасної молоді. Щоб досягти успіху в житті більшість студентів ведуть «подвійне» життя, у якому беруть участь робота та навчання. Працюючий студент на сьогодні – не рідкість в сучасному українському суспільстві. Причому йдеться не тільки про студентів заочників, а й про студентів денної форми навчання. Студенти починають свій трудовий шлях, як правило, на третьому або навіть на другому курсі вузу. Очевидним також є той факт, що у більшості випадків додаткова робота ніяк не пов'язана з отримуваною студентами спеціальністю, що не сприяє процесу професіоналізації майбутніх фахівців. Водночас, робота студентів, які навчаються на старших курсах, частіше, ніж на молодших курсах, набуває кваліфікованого характеру, бо в цей період встановлюється більш тісний зв'язок між зайнятістю і спеціальністю, що набувається. Окрім того, робота яку знаходить студент, може стати місцем його працевлаштування після закінчення ВНЗ. Місце і характер праці, її регулярність можуть по-різному впливати на академічну успішність та навчання в цілому, що вимагає від студента перерозподіляти і інтенсифікувати його навантаження. Крім того, характер майбутньої професії надає різні можливості для допоміжних заробітків студентів, визначає особливості їхньої поведінки на вторинному ринку праці. Факторами, які збільшують ймовірність виходу студента на ринок праці під час навчання, є брак коштів, необхідність накопичення професійного досвіду, завдяки якому після закінчення ВНЗ знайти роботу буде набагато простіше, та необхідність оплачувати навчання (за умови навчання за контрактом).

Тема стипендії зараз як ніколи є актуальною. Раніше на стипендію можна було прожити, а тепер багатьом молодим людям її навряд чи вистачає грошей. В наш час студент розуміє, що йому варто потурбуватися про себе самому. Рано починають думати про своє працевлаштування студенти з багатих сімей і сімей, де тільки один з батьків працює, тому що не вистачає грошей, які виділяються батьками на проживання. Значно не вистачає коштів і багатим студентам. Явно більше працюють ті, хто проживає далеко від батьків. Цікавою виявилась інформація щодо динаміки економічної активності студентів по курсах навчання. Так, на 1 курсі серед тих, хто сьогодні, навчаючись на 4-му курсі, має додаткову зайнятість, працювали 11,5%, на 2 курсі – 67,5%, на 3 курсі – 84,4%. Отже, можна говорити про зростання (від курсу до курсу) групи студентів, які мають вторинну зайнятість на 4-му курсі. Серед непрацюючих студентів спостерігається протилежна тенденція – зниження кількості працюючих: на 1 курсі – 38,5%, на 2 курсі – 32,5%, на 3 курсі – 15,6%. Як бачимо, мотивами, які спонукають багатьох студентів працювати, є бажання мати свої власні кошти, необхідність забезпечувати себе, можливість встановлювати корисні зв'язки і зв'язки, необхідність допомагати батькам. На жаль, такий мотив бажання краще оволодіти майбутньою спеціальністю, зазначив лише 11,5% з тих, хто працює сьогодні із працюючих сьогодні студентів. Отже, аналіз основних мотивів вторинної зайнятості студентів свідчить про те, що додаткова праця виконується незначною мірою сприяє професійному зростанню майбутніх фахівців. Якщо проаналізувати, у яких саме сферах працюють студенти, то виявиться, що найбільш популярними є: програмування, інформаційно-технічне обслуговування, торгівля, промислове виробництво, будівництво і ремонт. Мало знавство (діяльність секретаря, кур'єра), ЗМІ (реклама), діяльність посередника, охорона та ін. [3, с.181].

Можливість професійного зростання є ще одним фактором виходу студента на ринок праці. Багато молодих людей прагнуть знайти роботу за фахом і прагнуть влаштуватися в престижну організацію на незначну зарплату, щоб до моменту отримання диплома набути досвіду і крокувати вперед різними сходами. Крім того, працевлаштування завжди цікавить ваш стаж і досвід роботи. Тому важливо знайти роботу за фахом. Безперечний плюс роботи за фахом полягає в тому, що студент не тільки зможе заробити, а й набути певного досвіду роботи. Більше того, він може зарекомендувати себе як гарний працівник та мати шанс продовжити співпрацю з компанією. Також прагнення до спілкування, ділової активності, прояву самостійності і креативності. Бажання стати самостійною людиною, незалежною від батьків.

Також є така категорія молодих людей, які виконуючи свою роботу отримують задоволення. До речі, студент має змогу працювати у вільний від навчання час або на вихідних. Це може бути як робота за вільним графіком, так і студент обирає сам, так і в другу половину дня.

Поєднання навчання з трудовою діяльністю студента досить негативно впливає на здоровий сон, який є важливим чинником здоров'я, постійний брак часу на відпочинок та на виконання певних навчальних практичних

завдань. До того ж, студент повинен усвідомити на якому етапі він працює та вийти із зони комфорту і працювати на себе, на свій розвиток та на досягнення поставленої перед собою мети.

У той же час, поєднання навчання та трудової діяльності має допомогти студенту стати комунікабельним, накопичити певний досвід та якості, які допоможуть стати впевненою людиною. Завдяки здобутим навичкам студент зможе навчитися раціонально розподіляти свій день. Добровільне стажування передбачає самостійний пошук роботи у вільний від навчання час та прояв ініціативи самого студента. Це, насамперед, залежить від прагнень студента, організації навчального процесу студентом та оптимального використання вільного часу.

Отже, поєднання навчання і трудової діяльності є достатньо обгрунтованою проблемою, виходячи з вище зазначених причин. Але ця проблема має свої як плюси так і мінуси. З одного боку, студенту важко адаптуватися в умовах поєднання навчання та трудової діяльності, а з іншого боку молодій людині перш за все потрібен досвід, який в наш час досить високо цініться. Вона виховує в собі навички співпрацювати в колективі. А. С. Макаренко вважав, що лише спільні трудові зусилля, робота в колективі, трудова допомога людей та постійна трудова взаємозалежність можуть створити правильне ставлення людей один до одного, побудувати дружні стосунки та відношення в колективі в цілому [3, с.77–81]. З початку роботи студент стає самостійним і незалежним, а також має змогу самореалізувати себе у житті.

Таким чином, можна стверджувати, що сучасний студент демонструє достатньо високу адаптивність до змін в сучасному суспільстві та характеризує активний пошук додаткової діяльності, що свідчить про формування економічної суб'єктності студентської молоді.

Бібліографічні посилання:

1. Гураль І. Поєднання навчання та роботи студентами денної форми навчання: мотиви, стан, проблеми / І. Гураль, М. Осипчук, Л. Смолоник // Обрії. – 2014. – № 2. – С. 41–48 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/obrii_2014_2_14.
2. Заярна Н. М. Використання трудового потенціалу студентів як один із шляхів підвищення професійного рівня молодих спеціалістів / Н. М. Заярна, С. Б. Крижанівська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.13. – С. 348–351.
3. Малик Л. Вітчизняна педагогічна думка про формування в особистості елементів культури праці / Л. Малик // Нова педагогічна думка. – 2014. – №2. – С. 77–81.
4. Соколова Г. Б. Сучасні студенти у пошуках роботи: чому і як її знаходити? / Г. Б. Соколова // Вісник Харківського національного університету імені В. П. Караванова. – 2013. – № 1053. – Вип. 31. – С. 178–180. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2013_1053_31_30.
5. Шафінська О. С. Соціально-педагогічні проблеми трудової зайнятості студентів денної форми навчання / О. С. Шафінська / <http://intkonf.org/shafinska-kseniya-sotsialno-pedagogichni-problemi-trudovoyi-zaynyatosti-studentiv-dennyoi-formi-navchannya/>